

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

(24.)

Költ *Bétsben*, Szent-Mihály-Havának
 (Septembernek) 20-dik napján, 1793-dik
 Észkendőben.

Hadi Környűlállások.

Quesnoi Vára is a' miénk már. Az
 erről való örvendetes hírrel, Tsászár'
 könnyü lovas Reg. béli Alhadnagy Hertzog
Schwarzenberg érkezett ide tegnap-előtt
 estvéli 8 órakor, a' ki is 28 durrogató, és
 sipoló Posta-legények, 's két Posta-tisztek
 által meg-hordoztatott tegnap délben 12,
 és eggy óra között, *Béts* Városának neve-
 zetesebb útszáin, és piattzain: úgy vezet-

D d

tetett végre az Udvari Hadi Tanács' Palotájához. Említett *Quesnoi Várának Goullus* nevezetű volt a' Komendánsa. Ezzel olly alkura lépett Gr. *Clerfait* Hadi Tármesterünk Sept. 10 dike' éjtszakáján, hogy mindjárt Sept. 11-dikére virradóra Ts. Kir. Katonák állják-el a' Vár' kapuit; 13-dikon pedig ki-takarodjon a' Fran. Őrizet a' Várból, 's ki-érvén abból, rakja-le fegyvereit, 's adja rabúl magát mind az ideig, míg a' részünkről el-fogottak vissza nem fognak tseréltetni. A' Tiszteknél meg-hagyatott a' fegyverek, lovok, és egyéb kézűletek; hanem valami találatott a' Várban: mind az ő Ts. Kir. Felsége' számára foglaltatott-el.

Schröder F. M. L. unknak újjabb tudósítása szerént, mind-össze 12 ezer Frantziák rontottak vala béközelébb *Luxemburg* Tartományunkba; de nem boldogúlhattak szándékjokban.

Alvintzi F. M. L. unknak 5-dik Sept. ri tudósítása szerént, Hannoverai Feldmarsal *Freytag* el-vert Fr. Flandriának *Lendreghen* nevű helységéből 1100 Frantziákat, ötvent elis fogott közzülök; hanem ezen alkalmazással ama' derék Vitéz Hazánkfia *Fábry* Generális igen veszedelmes sebbe esett: jobb felől ment-bé a' hasán a' golyóbis, és hátúlról kellett azt ki-vágni.

Említett *Freytag* Feldmarsalt megtámadta aunakutánna 3 tsapatokban mintegy 12 ezerig való Frantziáság. — *Hond-*

schot felé vonta magát a' nagy számú ellenség elől *Freytag* Úr.

(*Hondscho*t mintegy másfél mértfölddel esik innen *Dünkirchen*en.)

Dünkirchen Váránál, Sept. 6-dikán, négy ezernél felesebb számú Ellenség támadta-meg egyesültt ostromló Seregünket, mellyre azonközben a' Várból is rettenetesen tüzeltek-ki; a' Fr.hajósSeregről is ágyúztak. Egy része tehát jobb szárnyunknak kéntelenítettett magát vissza-vonni; hanem hogy segítségek érkezett Vitézeinknek: egéllz' a' Vár-árka' palánkjain túl vissza-kergették a' Frantziákat.

Melas Generálisunk, a' ki *Saarburg*-nál áll, Aug. 29-dikén 51 Frantziát vágott le, 's 41-et fogott úgy: hogy népéből tsupán egy *Wurmser* Huszár Strása - Mester kapott sebet.

Splényi F. M. L. unknak tudósítása fzerént sok ágyú - golyóbisait repítette ki az ellenség *Landauból* Sept. 10-dikén, a' *Möhrtheimi* malomnál állott szélső vigyázóink felé: de sikertlenül.

Gróf *Pejachevich* Generálisunk, Sept. 11-dikén el verte *Rombachi* sántos táborokból a' Frantziákat, a' kik Gróf *Wurmser* ármádiájának jobb szárnyát akarták háborgatni, el nyerte mind az öt ágyúját, 's öt embert el fogott közölök.

Sept. 12-dikén reggel, mind jobb, mind bal felől, mind pedig középen is meg tá-

madta az Ellenség *Wurmser* Vezérünk Seregét; de mindenütt vissza-veretett. — Ezen alkalmatossággal, *Hotze*, és *Jellachich* Generálissaink sebet kaptak, de nem vezedelmeszt. — *Pejachevich* Generálist is meg-támadták a' Frantziák Sept. 12-dikén, a' *Rombachi* hegyen három felől; de velem boldogúlhattak.

Stein Generálistól olly tudósítást vett Gr. *Wurmser* Septemb. 12-dikén, hogy a' Frantziák, *Strafsburgtól* fogva *Lauterburgig*, mindenütt meg-támadták a' Rajnamellyékét.

A' *Prusszusokról* azt irták *Zweybrücken* Városából Sept 4-dikén, hogy még akkor is az előbbeni helyeiken vóltanak, és hogy közöttök 's a' Frantziák között, hólni kis tsatázásokon kívül valamelly nevezetes dolog nem történt. Aug. 27-től fogva.

Alsátziában nem vóltak még Seregeink Sept. 6-dikán, hanem ezen a' napon költ egy Levél *Mannheimből*, és ez azt írja, hogy a' melly tartalék Seregünk a' *Sváb* Kerületbéli Tsásf. Kir. Birtokokban tartózkodott vólt: az onnan, mind *Neuenburg* környékére takarodott, *Stáder* Generális' kormányozása alatt, 's onnan *Alsátziába* szándékozott által-szállani a' Rajnán katonai hidakon.

Ama' nevezetes ki-kötő helyü Frantzia Városnak *Toulonnak* történetéről, következendő bővebb, és körülállásossabb tudósítást is közölhetünk már most, a' *Florentziai* Olasz Újság, és némelly magános Levelek után:

„*Cartaux* nevezetü Frantzia Republikánus Generális; mintegy 40 ezer Emberből álló Sereget vitt *Marzilia* Városa ellen, hogy ezt a' most uralkodó Fran. Nemzet-Gyűlésének engedelmességére hajtsa. A' *Marzillai* ellenkező Fél, jó forma erővel állott ugyan ellent nékie; de a' melly nem vólt tsak ugyan elegendő erő. Több izbéli diadalmaskodásai után mindég közelebb közelebb nyomúlt Gen. *Cartaux* a' Város-hoz, Auguft. 24-dikén pedig végre olly győzedelmet vett, a' mellynél fogva bémentek más nap véle együtt; *Albitte*, *Salicetti*, *Nioche*, és *Escudier* nevezetü négy Kommisszáriusi a' Nemz. Gyűlésének, *Marzilia* Városába, holott is tüstént kiszabadítottak előbbeni fogságokból *Bo*, és *Artibout* N. Gyűlési Kommisszáriusok; ezeknek főbb Ellenségeik pedig résszerént tömlöztre hányattak, résszerént fel-mészároltattak, 's minden közönséges Tisztviselők' helyébe mások állítottak - elő. A' néhai *Aureliánumi* Hertzeg, valamint a' több Kir. vérből való foglyok is meg-hagyattak abban az állapotban, a' mellyben találattak.“

„Híre menvén ezeknek *Toulon* Városába, nagy rémülés lett ottan az olyan Lakosok között, a' kik — valamint szintén a' *Marsziliaiaknak* nagy részé — ellene vóltak az új Konstitúciónak. — Történt azonban szerentséjekre, hogy éppen az ő ki-kötő helyek eleibe érkeztenek 16 Spanyol és 14 Anglus első nagyságú hadi hajók, több fregátokkal, és más kisebb fegyveres hajókkal együtt. A' *Touloniak* tehát, kiknek az a' bajok is vólt, hogy nagyon meg-fogyatkoztak eleség' dolgából, fejez zászlót függesztettek - ki a' Várból. Ezt látván az egyesült tengeri Seregek, egy hajót küldöttek a' ki-kötő helybe, melly, két *Touloni* Deputátusokkal tért - vissza, kik is olly jelentést tettek a' *Touloniak*' neveken: hogy készek lesznek, magokkal együtt, minden nállok találató készületeket által-eresztteni *XVII. Lajos'* számára az Anglusoknak, és Spanyoloknak oltalmába. Ezek el-fogadták az ajánlást, és Auguszt. 29-dikén bé is állottak a' ki-kötő helybe. A' melly szárazra való Katonák vóltak a' hajókon, szám szerént 3000 Spanyolok, 's ezernél valamivel több Anglusok, ki-f szállította őket leg - ottan *Hood* Anglus Admirális a' hajókból, 's fel-osztotta őket a' Várba, föld - várakba, és a' fegyveres házakba; 's *XVII. Lajos*, a' Lakosokkal együtt, Frantzia Ország' Királyának ki-kialtatott. Jól látván *Lord Hood*, hogy

számosabb Katonaságra vagyon szükség: el - küldött négy első nagyságú Spanyol hajókat a' *Rofasi* parthoz, hogy hoznának több Katonákat; azonközben a' tenger felől lévő minden fran. ágyúknak gyújtó lyukait, nagyobb bátorságnak okáért, befizegette; 's a' vitorlákat, és vitorlafákat a' fran. hajókról le - fzedette. Nem tudott ebből semmit a' *Marfzilia'* Meghódoltatója *Cartaux* Generális: azért is maga mellé vévén valami tiz ezer Embert, *Toulon* felé indult August. 31-dikén, olly tzzállal, hogy ezt is hatalma alá vesse a' N. Gyűlésnek; de meg-járta: mert *L. Hood*, az Ánglusoknak, és Spanyoloknak nagyobb részével, 's egynehány ezer Touloniakkal ki-nyomúlt eleibe, tüzessen meg-támadta, 's diadalmasan vissza - verte, sokakat le-ölvén, és meg-sebesítvén Seregéből; nyert tőle négy ágyúkat is.

A' *Touloni* Fegyvertartó - házban, 3 ezernél több ágyúk találtattak; 's más fegyverek, munitzió, vitorlák, 's árbotz, és vitorlafák is olly bővséggel, hogy egy roppantt hajós Sereget fel lehet belőlök készíteni.

Toulonban az újabb Tudósítások szerint többen fogattanak el 3000 Jákobinusoknál, kik közzül ezeren, Spanyol Országának *Barcellona* nevű Városába küldettek. — El fogattak volna az ott vólt két Nemzet Gyűlési Kommisszáriusok is, a' kik

mind ketten, voksaikat adták vólt *XVI. Lajos'* halálára: hanem az egyyik fel akasztotta magát a' kezkenőjével egy vas rostélyra; a' másik pedig agyon lőtte magát egy pisztollyal, midőn látta vólna hogy már mindjárt vitetni fog a' tömlőtzbe.

Hufzonöt első, tiz közép, és sok kisebb nagyságú Fran. hadi hajók találtattak készen a' *Touloni* ki-kötő helyben, melyeknek Kommendánsa, *Carteaux* Generálishoz futott. — A' tenger felől való ágyúknak gyújtó lyukaikat nem fzegezettette-bé Lord *Hood*, mint az előbbeni jelentésben vólt. — Vissza-érkezvén a' *Rosasi* ki-kötő helyből azon négy első nagyságú Spanyol hajók, melyek több Katonákért küldettek-el, 4 ezer Embert vittek magokkal, és még többeknek hozatása eránt is tétettek rendelések.

A' *Pireneus* hegyeknél Fran. Országba bé-rontott Spanyol Seregnek még Júliusi, és Augusztusi történeteiről szóllanak a' legújjabb Spanyol és Frantzia Tudósítások. Öt minutumok alatt vettek-meg a' *Cataloniai* könnyü Lovasok, Július' 29-dikén a' *Roussilloni* Grófságban egy fran. magas földvárat, 's a' melly 50 Frantziák vóltak abban, azokat résszerént le-fszabdalták, résszerént sebbe ejtették, vagy el-fogták; hanem abban a' szempillantásban, hogy az utánnok lévő tsapatnak jelt adtak, 's magokhoz hívták azt; véletlen mintegy

két ezerig való Frantziák forrtak - ki egy hegyi úton, a' melly út felől semmit se tudtak a' Spanyolok ekkoráig. A' *Katalóniaiak* vátig kívántak ellent-állani a' föld-várbéli ágyúkkal; de többen lévén a' Frantziák, tsak ugyan el-verték őket: a' feléjük nyomuló Spanyol Gyalogokra pedig úgy tüzeltek, hogy tsak hamar 21-et el-ejtettek, 's 43-at meg-sebesítettek azok közzül. — Ezen történetet maga tétette közönségessé a' *Madriti* Udvar. — A' Frantzia Tudósításokból, következő két tzikkelyeket olvasunk a' fenn- említett Spanyol Seregről: 1.) hogy annak egy része, Auguszt. 6-dikán *Montlouis*, és *Perpignan* között, *Villefranche* nevezetű erős várú kis Várost a' *Tet*-vize mellett, rövid ostrom után meg-vett; 2.) hogy mintegy 3000-en belölte, által-mentek a' *Tet*-vizén Auguszt. 12-dikén, vissza - nyomták a' Frantziáknak szélső vigyázóikat, 's el-vettek tőlök 3 ágyúkat; de tsak hamar segítséget kapván a' Frantziák, vissza - nyerték ágyúikat, 's el-kergették a' Spanyolokat, a' kik közzül, midőn a' *Tet*-vizén tódúltak volna által, sokan el-veztek.

Alsátziának (Elsásznak) fő Városát *Strafsburgot* sok Frantzia Ifjak hagyták-oda, 's a' izomszéd hegyre vették - fel magokat, attól való félttekben, hogy a' N. Gyűlésének végzése szerént, nékiek is fegyveres kézzel kell ki-állani a' katonaság-

ban gyakorlott Ellenség ellen. Katonák küldettenek - ki el - fogatásokra, de azok üressen tértek más nap vissza.

Vestermann Frantzia Generális ártatlannak találtatott azon hadi törvényfzék által melly az ő ügyének meg - vizsgálására állítatott vala fel. Sept. 2-dikán meg jelent a' Nemzet Gyűlése előtt, 's újra szolgálatot kért.

Ferrand Generális is ki-botsáttatott az *Absey* nevű tömlötzből: mivelhogy jól szólottak felöle a' Nemzet Gyűlési Kommisszáriusok: hanem tsak ugyan őriztetni fog a' maga szállásán addig; míg a' *Valenciennes* Várának meg - vételéről való egész tudósítás meg - tétetik.

A' *Rochellei* (*Rupellai*) partoknál hadakozó Fr. Sereg' Vezérét, *Rossignol* Generálist el vádolták a' nálla lévő Kommisszáriusok a' Nemzet Gyűlésénél, hogy szüntelen a' tsapfzésekben ül, tántzol, 's többnyire majd mindenkor részeg, és hogy a' magános személlyeknek házaikat ki rabolhatja. Ezek a' vádak Aug. 26-dikán olvastattak fel a' N. Gy. ben: de fel költ mellette *Talien* nevű Tag, 's hatalmassan ellenzette a' Vezérségből való ki tételét ezen okokkal: hogy *Rossignol* egy vólt a' *Báztilly*' meg - vevői között; 's első a' Szánkülottok (nadrágtalanok) között, a' ki Generálisságra fel ment. Mind öfze se' olyan nagy dolog az — így folytatá to

vább beszédét — hogy engynehány Aristokraták' házaik ki raboltatnak. — Ezen szókra közönséges morgás lett: de a' melly tsak abban maradt.

Rossignol, a' ki tsak ugyan ki is tétetett Vezérségéből az említett Kommisszáriusok által, meg-jelent személlyesen Aug. 28kán a' N. Gyűlése előtt, mellytől ismét visszanyervén a' maga kormányozói hivatalát, esküvéssel fogadta, hogy három hetek alatt véget vet a' *Gaston*' pártütésének.

(Ez a' *Rossignol*, Kengyelfutója vólt néha napján ama' híres *Pampadur* Asszony-ságnak, 's a' mostani nevezetét is: — *Rossignol* fülemüle — kengyelfutóságában kapta. Szokás vólt t. i. *Párisban* a' madarakról, 's virágokról el-nevezni a' válogatottabb liberias tselédekét.)

Elegyes Tudósítások.

Ama' híres *Semonvillenél* találtatott kintsekről, különbözök mind ekkoráig a' vélekedések. Némellyek két három, mások ismét húsz milliónál is többre betsülik azokat. — Hitelessebb tudósítást nem közölhetünk e' részben érd. Olvasóinkkal, mint az itt következő levelet, mellyet ki, és mikor írt légyen, meg-tetszik a' foglalatjából: „E' folyó (September) hónapnak elein vártuk ide az el-fogott Frantzia Fő Embereket, de tsak a' négy tárfzekereik érkeztek ide, mellyeknek Gen. *Amadey*' udvarában való által-vételére *Faccioli*

Dauthier Kapitány Úr ő Excell. ja, és én, mint Aktuárius rendeltettünk. A' *Menagioi* Biró, *Piazzoni Dávid* nevezetű *Mediolánumi* Fi adta-által nekünk azokat, úgymint a' kinek szerentséje vólt kézre - keríteni *Szemonvillyt*. Igen jól, és mesterségesen készültek a' társzekerek, sok rejtek helyekkel, mellyekbe el lehetett dugni a' legdrágább portékákat. Hufzonkét rélfzerént ládák, rélfzerént nyalábba kötött holmik vóltak a' tár-szekereken. Egy ládában találtuk amaz igen - igen híres affzonyi nyakba való ékességét *Rohán* Kárdinálisnak (a' melly, olly nagy protzeffzusra szolgáltatót vólt alkalmatosságot.) Ezen nyakba - való, olly drága gyémánt-kövekből szerkeztetett - öszve, hogy kételkedem benne: találatnék - é olly Mester - ember *Mediolánumban*, a' ki meg tudná betsülni. Találtunk a' többek között ezer nyóltz száz *Velentzei* aranyakat, és egynehány mázsa drága fegyvereket is. Meg-vallom, hogy elő nem tudnék írás nélkül számlálni minden drágaságokat, mellyekkel rakva vóltak a' tár-szekerek. Két egész nap írtam én a' laistromát azoknak, a' fenn - említett Biróval. A' sok bé-foglaltt, és bé nem foglaltt gyémánt-kövek között, egy közönséges diónnyi nagyságúak is vóltak. Találtunk pénz-váltó leveleket is (*Cambiali*), mellyek közzül egy, 60 ezer *pezze di Spagnáról* szóllott. (Egy *pezze di Spagna*, két

forintot, 's mintegy 3 krajtzárt tefz.) Ezt a' summát *Velentzében* vette volna fel *Semonville*. Leg-alább is egy millió forint volt asszignálva mind-össze, a' váltólevelekre. A' több holmijek (equipaggio) miből állhat: még nem tudjuk, de kétségkívül a' közt is lesznek drágaságok. — Az el-fogott Frantziák, név szerént következők: *Semonville*, Konstantzinápolyba rendelt Frantzia Követ; *Maret*, Nápolyi Fr. Követ; *Montegnoult*, egygy öreg Generális; *Mergenz*, *Dellemere*, Követtség-Titoknokjai; *Tasisto*, Mathematikában lévő Tanítója a' *Szemonvilly*' Fiaának; *Sajou*, *Pastel*, *Bonemme*, *Crottel*, *Cordone*, *Daida*, Inasok. Ezeket, *Menagioból*, *Mantuába* kísérte *Don Bressi József*. “

Mantuából azt írják felöllok, hogy négy toronyban tartatnak; ebédjekre hat, vatsorájokra pedig négy tál ételek vagyon, 's ihatnak, a' mit akarnak. Napjában háromszor nézetnek-meg.

Két száz dugaszban tartott, 's idegen ruhába öltöztetett *Mediolánumiak* által lett az el-fogatások; mellyet hogy meg-értett *Párisban* a' Nemzet-Gyűlése: a' *Helvetusokat* vetette okúl, miért engedték legyen meg a' magok Tartománnya' szélén el-fogatni az ő nagy Követtségbéli Embereit.

Dümuriéről azt gondolta volna az Ember, hogy talán már eddig közel is jár *Amerikához*: azonban most egyszerre azt

írják a' Rajna-melleyékéről felöle, hogy a' *Kolóniai Választó-Hertzegség'* alsóbb részének *Neus* nevü erős kis Városában vontamag magát; de reá vagyon parantsolva, hogy a' mostani környülállásoknak kimenetelekig tsendessen visellye magát, ígérete szerént; mert ha különben tselekezik: leg-ottan kérdöre fog vonattatni.

Angliának fő Városában *Londonban*, eddig is vólt már olly közönséges Ház, mellybe a' házasságon kívül született magzatok fel-vétettek; most pedig *White* nevezetü Úr, Feleségestől egy olly alkalmas helyet is készítették, a' hová bémehetnek szülni az ollyatén fejer-személylyek, kik a' szokott renden kívül találtak teréhbe esni, 's nagy okoktól indíttatnak, ebbéli szerentsétlenségeknak el-titkolására.

Az *Irlandiai* vagy *Hiberniai* Románok-Katholikusok, kiknek számok 3 millió főből állónak íratik, egy gazdag vendégséget adtak Auguszt. 20-dikán *Dublin* Városában, a' mellyre ki-kérték Vendégjeiknek mind azokat a' Parlamentomi Tagokat, a' kik eszközök vóltak benne, hogy olly sok polgári jussaikhoz juthattanak ők egy-szerre.

Ama' nevezetes *Schneider Eulogius*, közönséges Tanítóból közönséges Vádolóvá lett *Strafszburg* Városában. Már most sokan félnek tőlle, de ellenben néki is sokaktól kell félni. A' minapában úgy el-ragadtatott

vólt ez az Ember a' jákobinusi buzgóságtól, hogy a' vérontó *gillotint* meg-hordoztatta *Strafsburg*nak minden útfzáin és piattzain nagy tzeremoniával, 's annakutánna a' parádé-piatzra helyheztettette azt. Sokan fel-gerjedtek ezért a' Lakosok közzül, és kénfzerítették a' Hóhért, hogy vitesse a' gillotint a' *Schneider*' háza eleibe; hová nagy gyülekezet tsoportosodván - öfzve, sok ezer meg ezer átkokat, és tsúfságokat szórt a' ház' gazdjára.

Frantzia Ország.

A' Jákobinusok nem szenvedhetik az olyan Embert, a' ki nem úgy gondolkozik mint ök. *Duplain* nevü Tagja a' Revolut. Törvényfzéknek vádoltatik általok, tsak azért, hogy meg nem győzettethetett a' *Küfztin* ellen fel-hordott vádaknak elég-séges voltokról; és hogy ezeket mondotta: Ö, úgymond, nem ítéli elegendő okoknak, eggy Ember' ki-szententziázására, a' Jákobinusok' kiábálásokat; 's nehezen esik néki, hogy hova - tovább, mind - inkább módivá kezd lenni a' Klúbokban a' nagy, és pátriota Embereknek rágalmazása.

Az öreg *Lukner* Generálisnak régen nem hallott már semmi híre, hanem most egyfzerre új hírt nevet akarnak néki szerezni — mellyet ugyan éppen nem kívánna ö maga fzegény feje — a' Jákobinusok. — Azzal vádollyák t. i., hogy ö is Királyt akar, söt hogy ö lett vólna a' Feje a'

Küfztin' és *Börnönvilly'* özve-esküvéseknek. Egy Tagja a' Klúbnak, így szólott közelébb felölle közönségesen: „Nem engedelmeskedik ő, úgymond, azon végzésnek, mellynek ereje által köteleztetik, hogy a' határhoz húsz óránnyi messzeségre válaljon magának lakó helyet; és ámbár Haza-ellensége légyen is ő: még is eszteni-dönként tsak ki-jár nékie a' 30 ezer livrája a' Közöns. Társaságtól.“

Három nagy nevü Személyek árestáltattak Auguft. 30-dikán *Párisban*, úgymint néhai Marquis *Boulainvilliers*, néhai Minister *Latour du Pin*, és néhai Parlamentom-Prezidens *de Voisins Gilbert*.

A' magokat Pátriotáknak nevező Haza-árulókról szólván *Guyomard* nevü Tagja a' Nemz. Gyűlésének Auguft. 30-dikán, azt mondotta felöllok, hogy tsak az a' kár, hogy kétfzer nem lehet őket meg-gillotínozni.

Az az új győzedelmi hír érkezett *H. Koburgtól*, hogy 1500 Frantziák maradtak a' tsata piatzon, két ezeren el fogattak, 's 12 ágyúkat, és két zászlókat nyert győ-ződelmes Seregünk.

